

Diagnosticējošais darbs par ceļu satiksmes noteikumiem 6.klasei **Rezultātu analīze un ieteikumi**

IEVADS

2010. gadā no 29. novembra līdz 3.decembrim Valsts izglītības satura centrs (VISC) organizēja diagnosticējošo darbu par ceļu satiksmes noteikumiem 6. klasei ar mērķi noskaidrot 6. klases skolēnu ceļu satiksmes drošības noteikumu zināšanu un to ievērošanas līmeni.

Diagnosticējošā darba organizēšanu atbalstīja Ceļu satiksmes drošības padome, tā sagatavošana un organizēšana tika finansēta no apdrošināšanas līdzekļiem, ko saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu apdrošinātāji ceļu satiksmes negadījumu novēršanas pasākumu veikšanai ieskaita biedrības „Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs” kontā.

Diagnosticējošajam darbam bija divas daļas.

Darba 1. daļā skolēni atbildēja uz 35 dažāda veida jautājumiem, ar kuriem pārbaudīja skolēnu zināšanas par ceļu satiksmes noteikumiem. Darba 2. daļā bija ietverti 15 jautājumi, kas palīdzēja noskaidrot skolēna attieksmes pret personisko drošību uz ceļa. Kopējais darba izpildes laiks bija 45 minūtes.

Darbam bija viens variants. Darba saturs bija gan latviešu, gan krievu valodā.

Darbā maksimāli iegūstamo punktu skaits – 40. Par katru jautājumu skolēns varēja saņemt 1 punktu, par 33. un 34. jautājumu, ja pareizi bija atzīmētas divas atbildes, – 2 punktus, par 35. jautājumu, ja pareizi bija atzīmētas četras atbildes, – 4 punktus.

Kopumā VISC apkopoja 13270 darbu rezultātus.

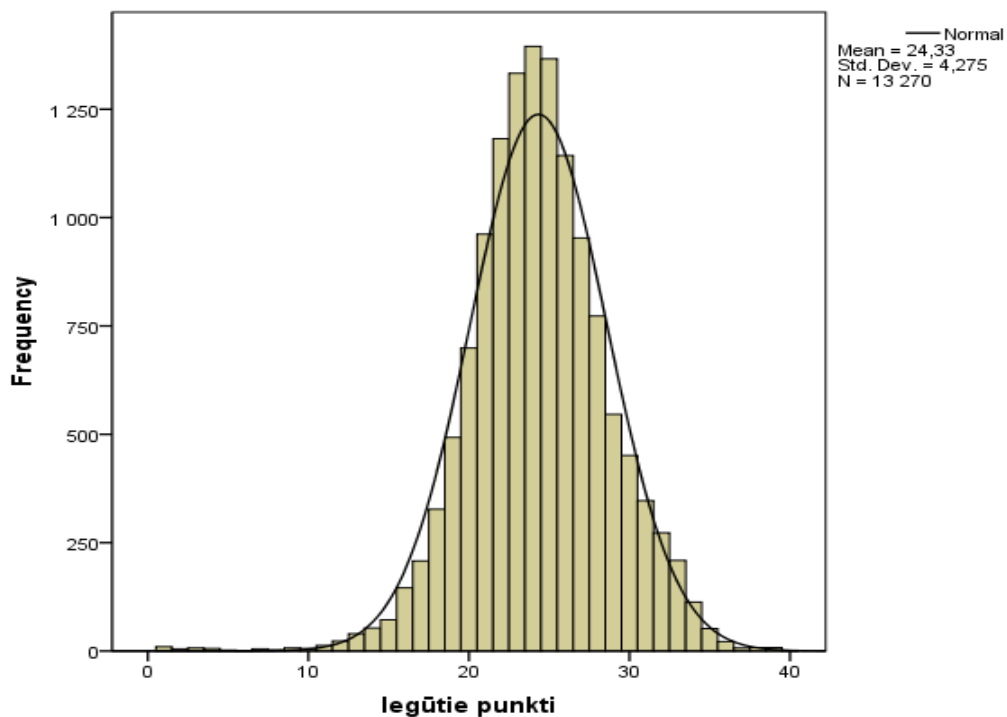
VISC pateicas ekspertēm Aijai Babrei (Andrupenes pamatskola), Valdai Kjasparei (Ceļu satiksmes drošības direkcija), Gunitai Romanovskai (Rīgas 6. vidusskola) par veikto rezultātu analīzi.

REZULTĀTI

No 40 maksimāli iegūstamajiem punktiem vidēji iegūti tikai 24 punkti (*1.attēls*), kas liecina, ka skolēni ceļu satiksmes noteikumus apguvuši labi. Taču, lai piedalītos ceļu satiksmē, skolēniem vajadzētu būt pārliecinātākiem par pareizo rīcību uz ceļa. Vairāk uzmanības vajadzētu veltīt dažādu ceļa satiksmes situācijas analīzei, lai novērtētu savu un citu drošību.

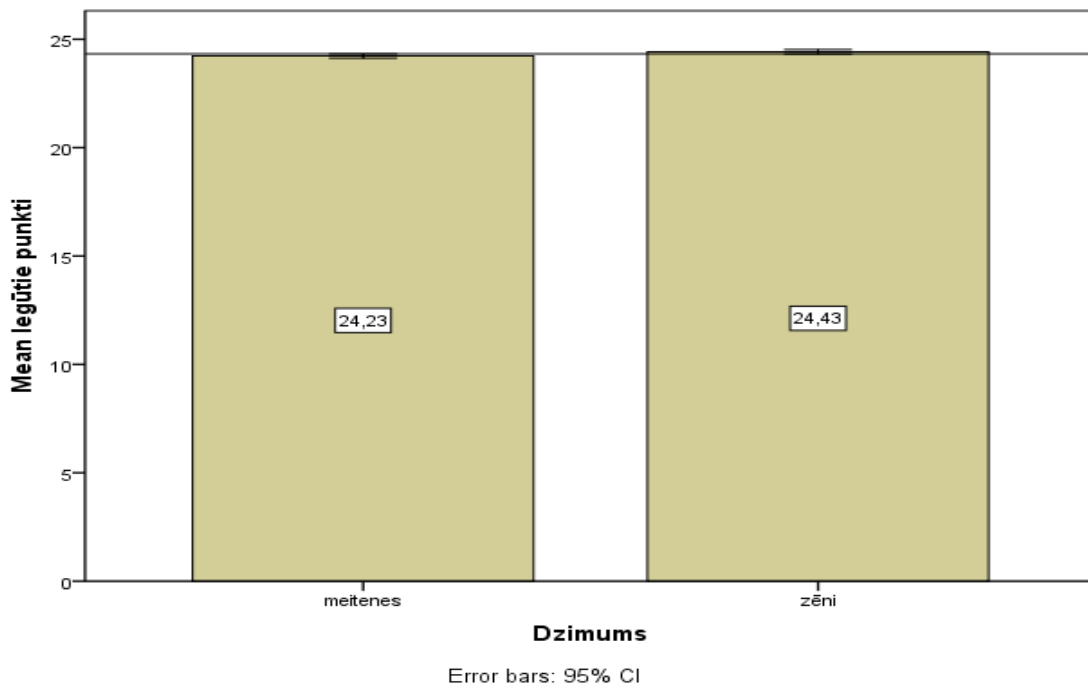
Vislabākos rezultātus uzrādījuši Liepājas Raiņa 6. vidusskolas skolēni.

Zināšanas ir jāprot lietot, tādēļ svarīgi noskaidrot – vai ikdienas gaitās skolēni ievēro ceļu satiksmes noteikumus. To aplūkosim 2. daļas jautājumu analīzē.

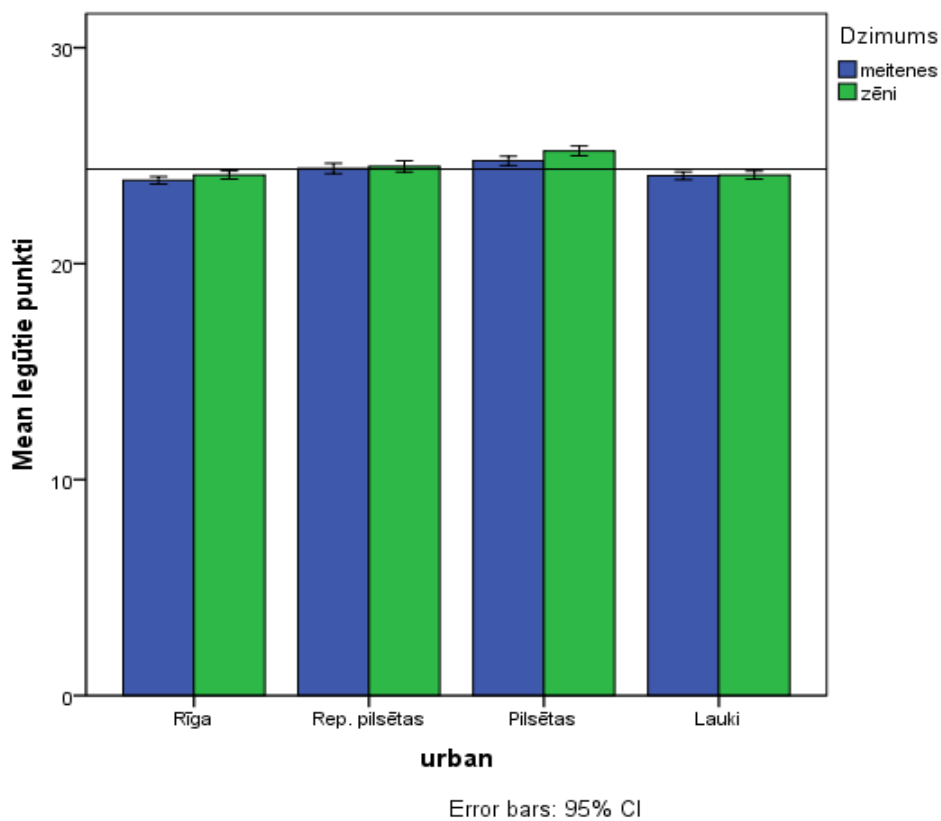
1. attēls. Kopvērtējums.

2. attēlā redzams, ka zēnu un meiteņu vidējais sasniegums diagnosticējošajā darbā ir vienāds. Pilsētās zēnu zināšanas par ceļu satiksmes noteikumiem ir nedaudz labākas nekā meitenēm (3. attēls).

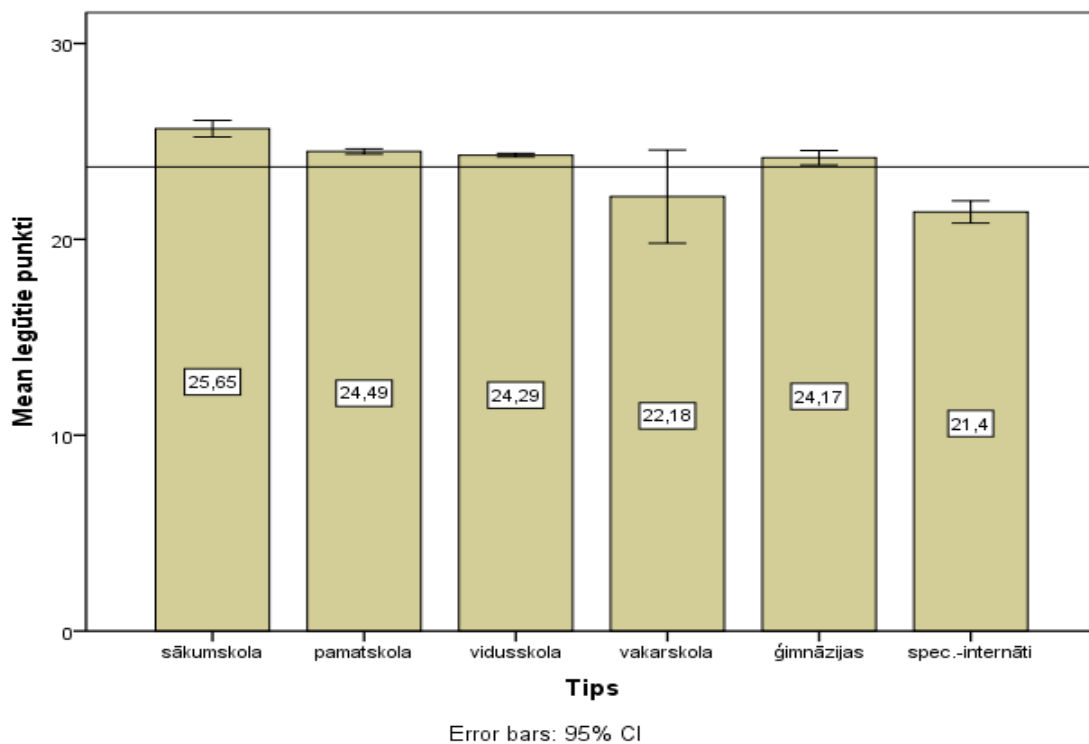
2. attēls. Rezultātu salīdzinājums starp dzimumiem.

3. attēlā arī manāms, ka Latvijas pilsētās, kurās ir mazāks iedzīvotāju, personisko automašīnu, sabiedriskā transporta skaits, skolēnu rezultāti ir labāki nekā Rīgā un lielajās pilsētās.

3. attēls. Rezultātu salīdzinājums starp dzimumiem dažādās apdzīvotās vietās.

4. attēlā redzams, ka vislabākos rezultātus vidēji uzrādījuši skolēni, kuri mācās sākumskolas tipa skolās. Tikai nedaudz vairāk par 1 % vājākas zināšanas ir skolēniem, kuri mācās pamatskolas un vidusskolas tipa skolās.

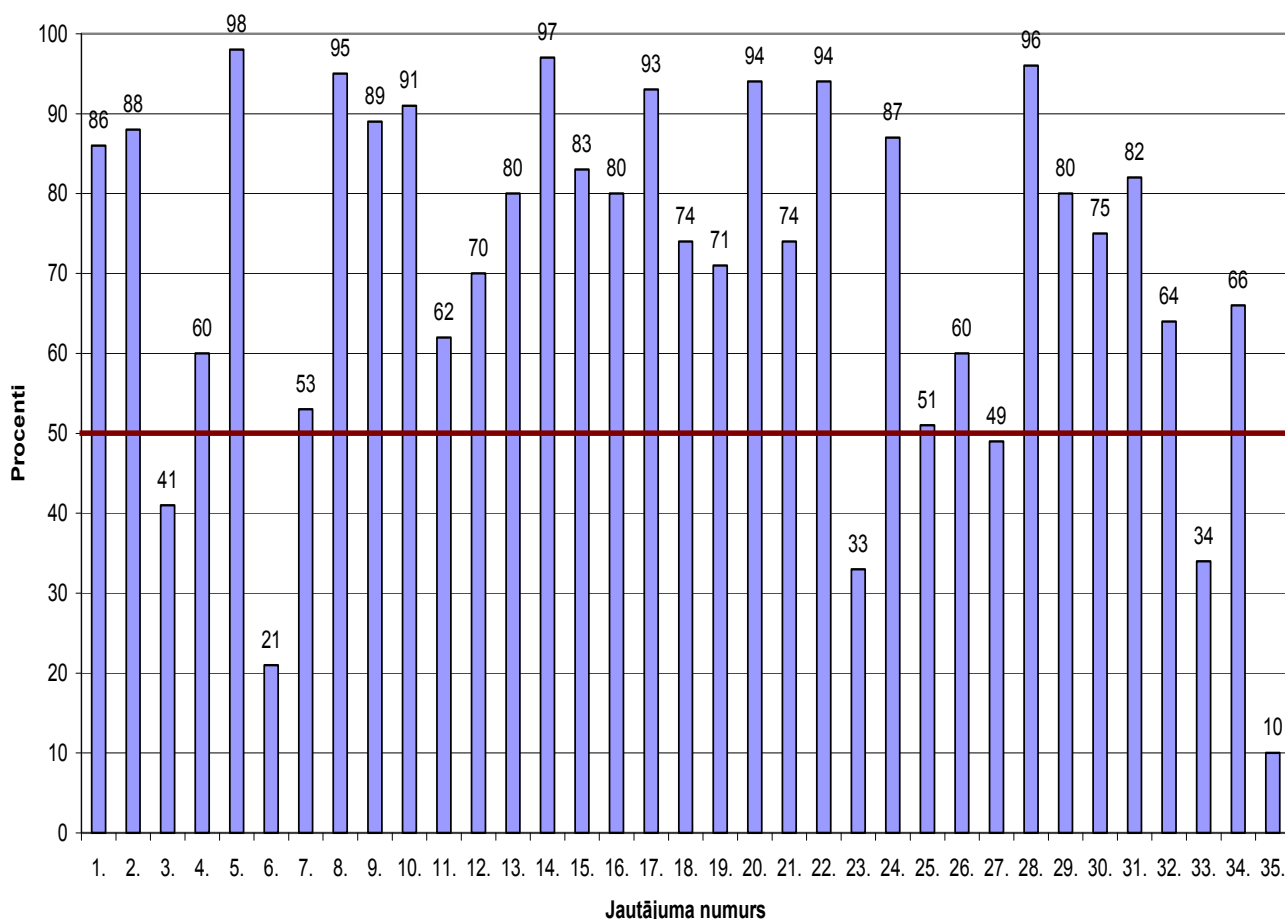

4. attēls. Rezultātu salīdzinājums starp skolu tiem.

ZINĀŠANU UN PRASMJU DAĻAS REZULTĀTU ANALĪZE

(ar atzīmi * apzīmēts patiess apgalvojums)

Diagnosticējošais darbs par ceļu satiksmes drošības noteikumiem 6. klasē 2010./2011. mācību gadā Rezultāti pa jautājumiem

Diagrammā „Diagnosticējošais darbs par ceļu satiksmes drošības noteikumiem 6. klasē 2010./2011. mācību gadā. Rezultāti pa jautājumiem” apkopoti skolēnu vidējie sasniegumi par katru jautājumu. Vislabāk skolēni atbildējuši uz jautājumiem par uzvedību transporta līdzekļos, par savu drošību, par dažādu ceļu šķērsošanu, braucot ar velosipēdu. Taču gadījumos, kad ikdienā uz ceļa ir manāms, ka gan gājēji, gan transportlīdzekļu vadītāji rīkojas nepareizi, arī skolēni savās atbildēs ir kļūdījušies, piemēram, velosipēdisti reti kad rāda roku žestus pirms pagrieziena veikšanas, neapdomāti rīkojas, kad bumba izribo uz brauktuves, neievēro noteikumus ārpus apdzīvotām vietām. Skolēni nepazīst visas ceļa zīmes, piemēram, „Gājēju ceļš un „Gājējiem iet aizliegts”.

Zināšanu un prasmju daļas analīzē ir komentētas visu jautājumu atbildes, lai skolēniem, skolotājiem, vecākiem būtu vieglāk izprast ceļu satiksmes noteikumus.

1. jautājums. Viegļajā transportlīdzeklī tikai aizmugurējā sēdeklī esošie pasažieri tā braukšanas laikā drīkst mainīt sēdvietas.

Atbilde	%
A Pareizs	14,3
* B Nepareizs	85,7

Ceļu satiksmes noteikumu (CSN) 197. punktā noteikts, ka pasažieri jāpārvadā tā, lai tie netraucētu transportlīdzekļa vadītāju un neierobežotu viņa redzamību. Pasažierus viegļajos automobiļos paredzēts pārvadāt tikai šim nolūkam paredzētajās sēdvietās.

CSN 38. punkts nosaka – transportlīdzekļa vadītājam ir šāds pienākums, braucot ar mehānisko transportlīdzekli, kura konstrukcijā paredzētas drošības jostas, būt piesprādzētam un nevest pasažierus, kuri nav piesprādzējušies.

Kaut arī CSN tieši nav minēts, ka aizmugurējā sēdeklī esošie pasažieri tā braukšanas laikā drīkst vai nedrīkst mainīt sēdvietas, uzdevumā dotais apgalvojums ir nepareizs.

Pareizus secinājumus izdarījuši un pareizi atbildējuši vairums skolēnu – gandrīz 86%.

2. jautājums. Viegļajā transportlīdzeklī, ja autovadītājs samazina braukšanas ātrumu, pasažieris nedrīkst atsprādzēt drošības jostu.

Atbilde	%
* A Pareizs	88,4
B Nepareizs	11,6

Skolēni zina, ka pasažieriem braukšanas laikā jābūt piesprādzētiem (CSN 32. punkts). Diemžēl 11,6% skolēnu uzskata, ka pasažieris drīkst atsprādzēt drošības jostu, ja autovadītājs samazina braukšanas ātrumu pirms pilnīgas transportlīdzekļa apturēšanas.

3. jautājums. Viegļajā transportlīdzeklī braukšanas laikā kategoriski aizliegts sarunāties ar vadītāju.

Atbilde	%
A Pareizs	58,6
* B Nepareizs	41,4

Lai gan CSN 33.1. punkts nosaka to, ka pasažieriem aizliegts braukšanas laikā traucēt transportlīdzekļa vadītāju vai novērst viņa uzmanību, tomēr ar transportlīdzekļa vadītāju sarunāties nav kategoriski aizliegts.

Skolēni, kuri atbildēja, ka apgalvojums ir pareizs, noteikti uztvēra 33.1. punktu kā aizliegumu sarunāties ar vadītāju. Tas liecina par to, ka satiksmes noteikumi ne tikai burtiski jāzina, bet arī jāizprot un jāizdara pareizie secinājumi. Ja skolēni to nevar veikt patstāvīgi, viņiem tas ir jāpārraida gan skolā, gan mājās.

Pareizi uz šo jautājumu atbildējuši nedaudz virs 40% skolēnu.

4.jautājums. **Atstarotājam jāatrodas vismaz 0,5 metrus virs zemes.**

Atbilde	%
* A Pareizs	59,6
B Nepareizs	40,4

Apmēram 60 % skolēnu intuitīvi vai zinot ir atbildējuši pareizi. Atstarotāju pareizai lietošanai ir būtiska nozīme. Skolēni zina, ka atstarotāji pie apgērba jāpiestiprina tā, lai tos pamanītu transportlīdzekļu vadītāji, kuri savukārt ierauga to atstarošanās efektu, kuru rada automobiļu lukturu gaismas kūlis.

5. jautājums. **Transportlīdzekļa durvis drīkst atvērt tikai pēc tam, kad tas pilnībā apstājies.**

Atbilde	%
* A Pareizs	98,0
B Nepareizs	2,0

Grūti izskaidrot, kāpēc 2% skolēnu uzskata, ka transportlīdzekļa durvis drīkst atvērt pirms apstāšanās. Arī tad, ja skolēns nezina CSN 33.2. punktu „Pasažieriem aizliegts atvērt braucoša transportlīdzekļa durvis”, var pareizi atbildēt uz šo jautājumu, izmantojot savu personisko pieredzi.

6. jautājums. **Braucot vieglajā transportlīdzeklī, pasažieri austiņās drīkst klausīties skaļu mūziku.**

Atbilde	%
* A Pareizs	21,2
B Nepareizs	78,8

Skolēni nav izpratuši 6. jautājuma būtību, proti, ka pasažieri austiņās klausoties skaļu mūziku, netraucē auto vadītāju.

Pareizi atbildēja tikai piektā daļa skolēnu.

7. jautājums. **Daudzdzīvokļu namu pagalmos 5. klases skolēniem patstāvīgi atļauts braukt ar velosipēdu.**

Atbilde	%
* A Pareizs	53,4
B Nepareizs	46,6

CSN 218. punkts nosaka to, ka dzīvojamās zonās un daudzdzīvokļu namu pagalmos bērniem neatkarīgi no to vecuma braukt ar velosipēdu atļauts patstāvīgi.

5. klases skolēns, tāpat kā jebkurš par viņu jaunāks bērns, noteikti drīkst patstāvīgi braukt ar velosipēdu daudzdzīvokļu namu pagalmos. Tas skolēniem būtu jāzina.

Pareizi atbildējuši tikai nedaudz vairāk nekā puse skolēnu.

Šo jautājumu vajadzētu pārrunāt ar skolēniem un izskaidrot, ka dzīvojamās zonās un pagalmos viņi drīkst patstāvīgi pārvietoties ar velosipēdiem, bet nekādā

gadījumā nedrīkst braukt pa ceļa nomali patstāvīgi, pat sasniedzot atbilstošo vecumu, ja nav ieguvuši velosipēda vadītāja apliecību.

8. jautājums. **Vizināties no kalna ar slēpēm ceļa tuvumā ir droši.**

Atbilde	%
A Pareizs	4,8
* B Nepareizs	95,2

Atbildes uz šo jautājumu liecina, ka gandrīz visi skolēni (95,2%) zina un saprot, cik bīstamas ir rotaļas ielas vai ceļa tuvumā. Jācer, ka teorētiskās zināšanas tiek pareizi lietotas dzīvē.

9. jautājums. **Lietussargs jānes tā, lai skats uz ielu būtu plašs.**

Atbilde	%
* A Pareizs	89,4
B Nepareizs	10,6

Gājējs ir ceļu satiksmes dalībnieks, kura drošība atkarīga no viņa uzvedības. Uzmanīgs gājējs arī sliktos laika apstākļos vēros uz ielas vai ceļa notiekošo. To var izdarīt tikai tad, ja lietussargs neaizsedz redzamību.

Jautājumu pareizi izpratuši 89,4% skolēnu.

10. jautājums. **No pagalma ar velosipēdu drīkst izbraukt uz ielas vai ceļa, vispirms pārliecinoties, ka netuvojas transportlīdzeklis.**

Atbilde	%
* A Pareizs	90,6
B Nepareizs	9,4

CSN 157. punktā rakstīts, ka izbraucot no dzīvojamās zonas, transportlīdzekļa vadītājam jādod ceļš citiem ceļu satiksmes dalībniekiem. CSN 158. punkts nosaka to, ka minētās prasības attiecas arī uz daudzdzīvokļu namu pagalmiem.

Nesaprotamu iemeslu dēļ 9,4 % skolēnu atbildēja, ka nav jāpārliecinās par tuvojošos transportlīdzekli.

Jebkuram ceļu satiksmes dalībniekam vienmēr jāpārliecinās par drošību uz ielas vai ceļa, pat tajā gadījumā, kad viņam ir priekšroka attiecībā pret citiem.

11. jautājums. **Divi draugi drīkst pārvietoties pa ceļa nomali ārpus apdzīvotas vietas viens otram blakus.**

Atbilde	%
A Pareizs	38,5
* B Nepareizs	61,5

Skolēniem vajadzēja pamanīt, ka 11. jautājumā un 12. jautājumā ir situācijas, kad divi draugi pārvietojas viens otram blakus. Lai pareizi atbildētu uz

abiem jautājumiem, nepieciešams zināt CSN 16.punktu: „Ja ietves, gājēju ceļa, gājēju un velosipēdu ceļa, nomales nav vai pa to pārvietoties nav iespējams, gājējiem ir atļauts pārvietoties pa brauktuves malu vienā rindā (pa ceļiem, kur ir sadalošā josla, - pa ārmalu).”

Jāatceras, ka ceļu satiksmes dalībniekam jārikojas tā, lai nebūtu apdraudēta sava un citu cilvēku dzīvība un veselība. Ārpus apdzīvotām vietām ir drošāk pārvietoties vienam aiz otra, nevis blakus.

Pareizi atbildējuši 61,5 % skolēnu.

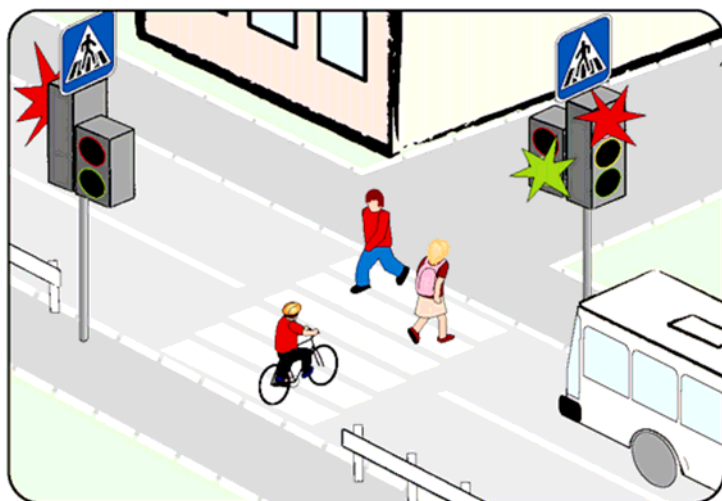
12. jautājums. Divi draugi drīkst pārvietoties pa ietvi viens otram blakus.

Atbilde	%
* A Pareizs	70,2
B Nepareizs	29,8

Uz jautājumu pareizi atbildēja 70,2 % skolēnu.

CSN 16. punktā nav aizlieguma iet blakus pa ietvi, gājēju ceļu vai gājēju un velosipēdu ceļu. Ja skolēni, kuri atbildēja nepareizi, pārvietosies pa ietvi vienā rindā, ceļu satiksmes noteikumi nebūs pārkāpti un cilvēku dzīvība un veselība nebūs apdraudēta.

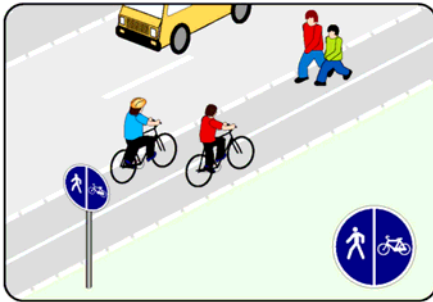
13. jautājums. Velosipēdistš šķērso brauktuvi, izmantojot gājēju pāreju. Vai viņš rīkojas pareizi?

Atbilde	%
A Jā	20,5
* B Nē	79,5

Lielākā daļa skolēnu (79,5 %) zina, ka gājēju pāreja tiek attiecināta uz ceļu satiksmes dalībniekiem, kuri pārvietojas kājām. Velosipēda vadītājam, kurš vēlas pārvietoties pa gājēju pāreju, jāzina, ka šādā gadījumā velosipēds ir jāstumj pie rokas.

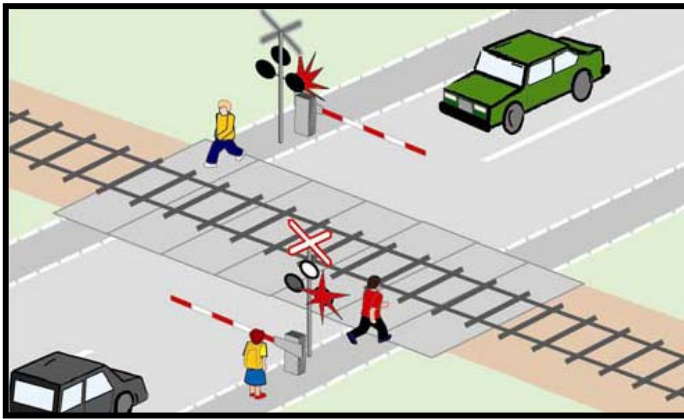
14. jautājums. **Vai velosipēdists zilajā kreklīnā rīkojas pareizi?**

Atbilde	%
A Jā	3,5
* B Nē	96,5

Gandrīz visi skolēni (96,5%) izprot CSN 293.19. punktu, kurā teikts, ka 417. ceļa zīme „Gājēju un velosipēdu ceļš” nosaka to, ka pa ceļa vienu pusi atļauts braukt tikai ar velosipēdiem, bet pa otru pusi – pārvietoties gājējiem (atbilstoši zīmē norādītajam). Šajā gadījumā velosipēdists zilajā kreklīnā brauc pa gājējiem atvēlēto ceļa daļu.

15. jautājums. **Gājējiem šajā situācijā nav atļauts šķērsot dzelzceļa sliedes.**

Atbilde	%
*A Pareizi	83,1
*B Nepareizi	16,9

CSN 23. punktā teikts, ka vietās, kur ceļu satiksme tiek regulēta, gājējiem jāievēro satiksmes regulētāja vai gājēju luksofora signāli, bet, ja tādu nav, – transportlīdzekļu satiksmes regulēšanas luksofora signāli, un CSN 167. punkts norāda, ka pirms dzelzceļa pārbrauktuves šķērsošanas transportlīdzekļa vadītājam jāpārliecinās, vai netuvojas vilciens, un jāņem vērā barjeras stāvoklis, gaismas signalizācija, ceļa zīmes un ceļa apzīmējumi. Lai gan lielākā daļa skolēnu (83,1 %) zina, ka uz gājējiem attiecas tieši tie paši noteikumi, kas uz autovadītājiem, daļa skolēnu tomēr ir šaubījušies par pareizo atbildi uz šo jautājumu.

16. jautājums. **Meitene vakarā devās mājās no treniņa. Māja atrodas pretējā ielas pusē. Viņa devās līdz gājēju pārejai, paskatījās uz abām pusēm. Pārliecinājusies, ka transportlīdzekļu tuvumā nav, devās pāri ielai. Pēkšņi lielā ātrumā garām aiztraucās motocikls.**

Kurš pārkāpa ceļu satiksmes noteikumus?

Atbilde	%
A Abi	13,0
B Meitene	7,5
* C Motocikla vadītājs	79,5

CSN 159. punkts norāda, ka transportlīdzekļa vadītājam, tuvojoties neregulējamai gājēju pārejai, jāsamazina braukšanas ātrums vai jāaptur transportlīdzeklis pirms gājēju pārejas, lai dotu ceļu gājējiem, kas šķērso brauktuvi pa gājēju pāreju vai iziet uz tās, ja tie varētu tikt traucēti vai apdraudēti. Šajā situācijā motocikla vadītājam bija jāsamazina braukšanas ātrums, tuvojoties gājēju pārejai, neatkarīgi no tā, vai to šķērso/ nešķērso gājēji (it īpaši sliktas redzamības apstākļos).

Lielākā daļa skolēnu (79,5 %) uz šo jautājumu atbildējuši pareizi.

17. jautājums. Uzmanīgi aplūko attēloto situāciju un nosaki, kuram satiksmes dalībniekam ir priekšroka!

Atbilde	%
* A Automobiļa vadītājam	93,5
B Velosipēdistam	6,5

93,5% skolēnu zina CSN 281.1. punktu, kurā ir teikts, ka ceļa zīme „Galvenais ceļš” dod priekšroku braucējiem šķērsot neregulējamu krustojumu. Velosipēda vadītājam jāpakļaujas ceļa zīmes „Neapstājoties tālāk braukt aizliegts” prasībai – pirms brauktuves šķērsošanas obligāti jāapstājas.

18. jautājums. **Uzmanīgi aplūko attēloto situāciju un nosaki, kuriem satiksmes dalībniekiem ir priekšroka!**

Atbilde	%
* A Velosipēdistiem	73,5
B Automobiļu vadītājiem	26,5

CSN 281.1. punkts norāda, ka ceļa zīme „Galvenais ceļš”, lietota kopā ar papildzīmi „Galvenā ceļa virziens”, norāda galvenā ceļa virzienu krustojumā un dod priekšroku velosipēdistiem šķērsot neregulējamu krustojumu, savukārt CSN 227. punkts norāda, ka vietās, kur velosipēdu vadītāju braukšanas trajektorijas krustojas ar pārējo transportlīdzekļu braukšanas trajektorijām un velosipēdu vadītājiem ir priekšroka, velosipēdu vadītāji drīkst turpināt braukt tad, kad tie novērtējuši attālumu līdz transportlīdzekļiem, kas tuvojas, kā arī novērtējuši to braukšanas ātrumu un pārliecinājušies par drošību.

26,5 % skolēnu uz šo jautājumu atbildējuši nepareizi. Velosipēdists, kurš brauc atbilstoši ceļu satiksmes noteikumiem pa velosipēdu ceļu, tieši tāpat kā autovadītājs ir ceļu satiksmes dalībnieks, un pārējiem ceļu satiksmes dalībniekiem tas ir jārespektē.

19. jautājums. **Uzmanīgi aplūko attēloto situāciju un nosaki, kuram satiksmes dalībniekam ir priekšroka!**

Atbilde	%
* A Glorijai	71,4
B Undīnei	28,6

Atbilstoši CSN 24. punktam, pirms brauktuves šķērsošanas pa gājēju pāreju, kur satiksme netiek regulēta, gājējiem jānovērtē attālums līdz transportlīdzekļiem, kas tuvojas, kā arī jānovērtē to braukšanas ātrums un jāpārliecinās par drošību.

CSN 159. punkts norāda, ka transportlīdzekļa vadītājam, tuvojoties neregulējamai gājēju pārejai, jāsamazina braukšanas ātrums vai jāaptur transportlīdzeklis pirms gājēju pārejas, lai dotu ceļu gājējiem, kas šķērso brauktuvi pa gājēju pāreju vai iziet uz tās, ja tie varētu tikt traucēti vai apdraudēti. Šajā situācijā velosipēda vadītājam bija jāsamazina braukšanas ātrums, tuvojoties gājēju pārejai.

71,4 % skolēnu pareizi izvērtējuši šo situāciju.

20. jautājums. **Uzmanīgi aplūko attēloto situāciju un nosaki, kuram satiksmes dalībniekam ir priekšroka!**

Atbilde	%
A Velosipēdistam	6,5
* B Automobiļa vadītājam	93,5

Šis jautājums skolēniem gandrīz nesagādāja grūtības, jo situāciju pareizi izvērtēja 93,5 % skolēnu. Situācijas izvērtēšanu atvieglo attēlā redzamā ceļa zīme „Velosipēdu ceļa beigas”. Šajā situācijā velosipēda vadītājs ir nonācis pie brauktuves, kuru vēlas šķērsot, malas un autovadītājam nenoliedzami ir priekšroka.

21. jautājums. **Ko norāda šī ceļa zīme?**

Atbilde	%
A Atļauts spēlēt bumbu ceļa malā	10,6
* B Dzīvojamā zona	73,5
C Privātmājas pagalms	10,9
D Sporta laukums	4,9

Uz šo jautājumu pareizi atbildēja lielākā daļa skolēnu (73,5 %). Pārējie skolēni nezina šīs ceļa zīmes nosaukumu. Ceļa zīme „Dzīvojamā zona” pēdējos gados tiek uzstādīta arvien biežāk, tāpēc arī skolēniem vajadzētu zināt, ka tā tomēr neatļauj brīvi spēlēt bumbu, kā tas parādīts zīmē.

22. jautājums. **Kura no ceļa zīmēm norāda, ka tuvumā ir gājēju pāreja?**

Atbilde	A	B	*C	D	E
%	0,9	1,1	94,4	2,7	0,9

Uz šo jautājumu pareizi atbildēja gandrīz visi skolēni. Jautājumu atviegloja tas, ka starp izvēlētajām ceļa zīmēm bija tikai viena ceļa zīme, kas līdzīga ceļa zīmei „Gājēju pāreja”.

23. jautājums. **Ko norāda šī ceļa zīme?**

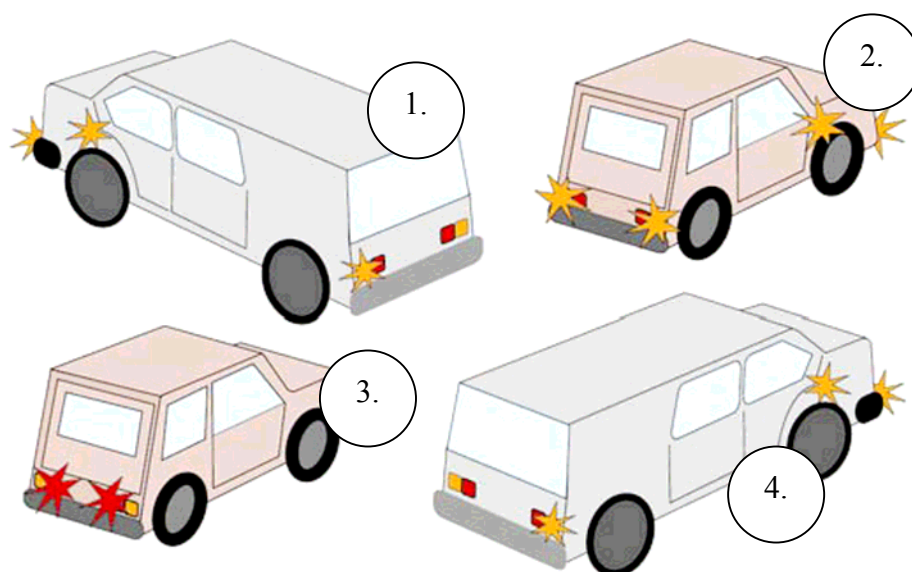

Atbilde	%
A Gājēju ceļš	40,1
B Gājējiem pārvietoties ir droši	17,0
*C Gājējiem iet aizliegts	33,4
D Gājēju ceļa beigas	9,5

Uz šo jautājumu pareizi atbildēja tikai 33% skolēnu. Tas liecina, ka skolēniem trūkst izpratnes par ceļa zīmju grupām – brīdinājuma, rīkojuma, aizlieguma, norādījuma u.c.

Apaļas formas ceļa zīmes ar sarkanu apmali ir aizlieguma ceļa zīmes. Gājēju ceļu apzīmē arī ar apaļas formas ceļa zīmi, taču tās fons ir zilā krāsā.

24. jautājums. **Kura transportlīdzekļa vadītājs vēlas nogriezties pa kreisi?**

Atbilde	%
* A 1.	87,1
B 2.	1,8
C 3.	1,5
D 4.	9,6

87 % skolēnu atbildēja pareizi, tas nozīmē, ka viņi kā gājēji prot analizēt un novērtēt citu satiksmes dalībnieku (automobiļa vadītāju) rīcību.

25. jautājums. **Fotogrāfijā ir redzams ceļš ar ietvi uz skolu, kas atrodas labajā pusē. Kā tu pārvietosies, lai nokļūtu skolā?**

Atbilde	%
A Pa ceļa nomali pretim transportlīdzekļu kustības virzienam.	34,1
B Pa ceļa nomali transportlīdzekļu kustības virzienā.	7,0
* C Pa ietvi blakus ceļam labajā pusē.	50,7
D Pa ceļu, uzmanoties no garām braucošajiem transportlīdzekļiem.	8,1

Tikai puse skolēnu zina CSN 16. punktu – gājējiem jāpārvietojas pa ietvi, bet, ja tās nav, – pa nomali. Attēlā nav labi saskatāma ietve, taču tekstā ir paskaidrots, ka ceļam ir ietve. Atbildēs pamanāma raksturīga gājēju kļūda – nepietiekama izpratne par infrastruktūras izmantošanas iespējām un ar to saistītiem gājēju pienākumiem.

26. jautājums. **Braukt ar velosipēdu pa brauktuvi vai nomali patstāvīgi atļauts:**

Atbilde	%
A personām, kas nav jaunākas par 12 gadiem;	17,6
B personām, kas nav jaunākas par 14 gadiem;	8,3
C personām, kas kārtojušas velosipēdu vadītāju eksāmenu;	14,5
* D personām, kas ieguvušas velosipēdu vadītāju apliecību.	59,6

59,6 % skolēnu izprot, ka patstāvīgi pārvietoties ar velosipēdu ceļu satiksmē drīkst tikai tad, ja nokārtots velosipēdu vadītāju eksāmens un iegūta vadītāja apliecība.

Personas vecums nav saistāms ar to, kad atļauts patstāvīgi braukt ar velosipēdu pa ceļu (ielu). Ikvienam vadītājam ir nepieciešams noteikts zināšanu kopums, lai varētu piedalīties mūsdienu intensīvajā ceļu satiksmes plūsmā. CSN 217. punkts nosaka – braukt ar velosipēdu pa brauktuvi vai nomali atļauts personām, kas nav jaunākas par 12 gadiem. Šādā gadījumā velosipēda vadītājam

jābūt klāt velosipēda, mopēda vai jebkura mehāniskā transportlīdzekļa vadītāja apliecībai.

27. jautājums. **Velosipēdistam jāpārvietojas:**

Atbilde	%
A pa gājēju ceļu;	13,9
B iespējami tuvāk brauktuves (braukšanas joslas) kreisajai malai;	14,9
* C iespējami tuvāk brauktuves (braukšanas joslas) labajai malai;	48,6
D pa brauktuves kreiso pusi.	22,6

Gandrīz puse skolēnu (48,6 %) zina, kā pareizi ceļu satiksmē jāpārvietojas velosipēdu vadītājiem. Satraucošs fakts ir tas, ka 37,5% skolēni ar velosipēdu gatavi braukt pa pretējo braukšanas pusi. CSN 224. punkts nosaka – velosipēdu vadītājiem pa ceļu atļauts braukt vienā rindā iespējami tuvāk brauktuves (braukšanas joslas) labajai malai.

28. jautājums. **Kāpēc gājējam ir nepieciešams atstarotājs tumšā diennaktī laikā uz ielas?**

Atbilde	%
A Lai gājējs redzētu tumsā.	2,5
* B Lai transportlīdzekļa vadītājs gājēju pamanītu tumsā.	95,6
C Lai gājēji viens otru pamanītu.	1,2
D Lai gājēja apģērbs būtu stilīgāks	0,7

Pēc atbildēm redzams, ka atstarotāju būtība un to darbība skolēniem ir izprotama. Skolēni ir saņēmuši pietiekami daudz informācijas par atstarojošo elementu nozīmi ceļu satiksmē, jo īpaši gājēju pamanāmības nodrošināšanai.

29. jautājums. **Kurš satiksmes dalībnieks pareizi šķērso ceļu pa gājēju pāreju?**

Atbilde	%
A Velosipēdisti, braucot ar riteni.	6,7
* B Zēns, nesot skrituļdēli.	79,5
C Gājējs, tuvojoties operatīvajam transportlīdzeklim, uzsāk ielas šķērsošanu.	12,3
D Meitene, rakstot īsziņu telefonā.	1,5

79,5 % skolēnu apzinās, ka pirms brauktuves šķērsošanas ir jāpārlicinās par savu un kopējo satiksmes drošību – zēnam, nesot skrituļdēli rokās, tas būs izdarāms daudz drošāk.

CSN 24. punkts nosaka – pirms brauktuves šķērsošanas pa gājēju pāreju, kur satiksme netiek regulēta, gājējiem jānovērtē attālums līdz transportlīdzekļiem, kas tuvojas, kā arī jānovērtē to braukšanas ātrums un jāpārlicinās par drošību.

30. jautājums. Kur pie velosipēda jāatrodas baltam atstarotājam?

Atbilde	%
A 1.	13,8
B 2.	2,8
C 3.	8,5
* D 4.	74,9

74,9 % skolēnu zina, ka velosipēdu pazīšanās zīmēm (atstarotājiem) ir sava nozīme. Visiem transportlīdzekļiem priekšā ir baltas krāsas lukturi vai atstarotāji (velosipēdiem), bet aizmugurē ir sarkanas krāsas lukturi vai atstarotāji (velosipēdiem). Tā pēc šīm krāsām ir atpazīstams transportlīdzeklis un zināms, kurā virzienā tas dodas. Tomēr 13,8 % skolēniem nav zināms, ka aizmugurē nav pieļaujami balti atstarotāji.

Uz 30. un 31. jautājumu attiecas CSN 220. punkts, kurā noteikts, ka velosipēdam jābūt aprīkotam ar gaismas atstarotājiem: priekšpusē – baltu, aizmugurē – sarkanu, abos sānos (riteņu spieķos) un pedāļos (priekšpusē un aizmugurē) – diviem oranžiem (dzelteniem).

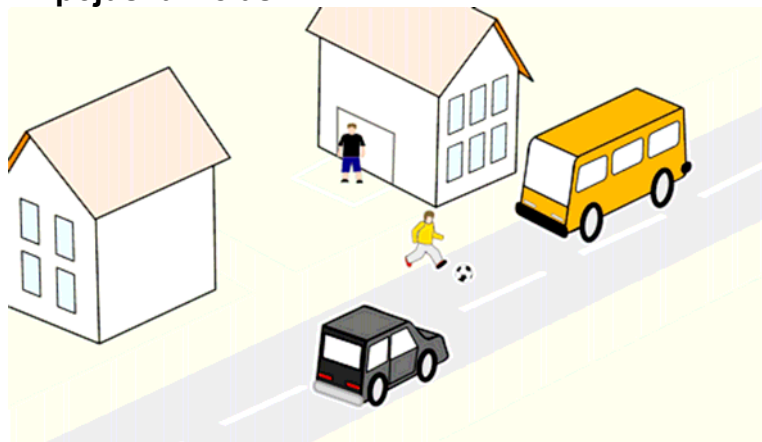
31. jautājums. Kādas krāsas atstarotājam jābūt velosipēda riteņos?

Atbilde	%
A Baltam	9,5
B Sarkanam	18,2
* D Dzeltenam	81,8

Pozitīvi jāvērtē sniegtās atbildes, jo 81,8 % skolēnu zina, ka velosipēdu spieķos jābūt dzelteniem atstarotājiem.

32. jautājums. **Ko tu draugiem ieteiksi darīt situācijā, kad viņu bumba ir izripojusi uz ielas?**

Atbilde	%
A Nekavējoties skriet pakaļ bumbai, lai to nesabrauc automobilis.	0,7
B Neskriet uz ielas pakaļ bumbai.	20,3
C Ja tuvojas automašīna, parādīt ar žestiem šoferim, lai pagaida, kamēr paņēmsi bumbu.	15,5
* D Pārliecināties, ka netuvojas automašīnas, un tikai tad doties uz ielas braucamās daļas pakaļ bumbai.	63,5

Vispareizākā atbilde uz šo jautājumu ir D, bet arī atbilde B var tikt uzskatīta par pareizu, jo apgalvojums – Neskriet uz ielas pakaļ bumbai –, šajā situācijā ir patiess. Ja bumbu uzskata par mazsvarīgu, tad tai pakaļ var arī nedoties. No skolēnu atbildēm var secināt – situāciju un apdraudējumu tajā izpratuši 83,8 %.

33. jautājums. **Kuri no velosipēdistiem vēlas nogriezties pa labi?**

Atbilde	*A	B	C	D	*E
%	74,8	13,8	13,7	38,6	30,7

74,8 % skolēnu zina, ka sānis pacelta iztaisnota labā roka nozīmē – velosipēda vadītājs vēlas griezties pa labi, bet tikai 30,7 % zina, ka sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta kreisā roka, arī nozīmē – velosipēda vadītājs vēlas griezties pa labi.

Negatīvi vērtējams fakts, ka skolēni nemāk atpazīt velosipēdu vadītāju žestus, ja velosipēdu vadītājs dodas tiem pretim (B, C un D atbildes).

CSN 72. punkts nosaka – labā pagrieziņa signālam atbilst plecu līmenī sānis pacelta iztaisnota labā roka vai arī sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta kreisā roka.

34. jautājums. **Kuri no velosipēdistiem vēlas nogriezties pa kreisi?**

Atbilde	*A	B	*C	D	*E
%	67,4	14,3	33,1	37,2	30,4

Kreisā pagrieziņa manevrs ir ļoti būtisks velosipēdu vadītājiem, jo tas jārāda arī tad, ja vēlas apbraukt bedri vai peļķi ceļa malā.

Negatīvi vērtējams ir tas, ka tikai 67,4 % skolēnu kreisā pagrieziņa manevru saskatījuši gadījumā, ja kreisā roka izstiepta sānis taisni, un 33,1 % tad, ja elkonī taisnā leņķī augšup saliekta labā roka.

CSN 71. punkts nosaka – kreisā pagrieziņa signālam atbilst plecu līmenī sānis pacelta iztaisnota kreisā roka vai arī sānis pacelta un elkonī taisnā leņķī augšup saliekta labā roka.

35. jautājums. **Kuri no satiksmes dalībniekiem ievēro ceļu satiksmes noteikumus?**

Atbilde	1.	* 2.	3.	* 4.	5.	6.	* 7.	8.	* 9.	10.
%	11,3	34,5	39,2	58,0	12,8	13,3	40,0	4,9	59,9	5,5

Skolēnu atbildes rāda, ka ceļu satiksmes noteikumus viņi zina tikai teorētiski, bet nemāk zināšanas lietot praktiski. Attēlā redzamas „saasinātas” gājēju un velosipēdu vadītāju kļūdas, kuras daudzi skolēni uzskata par pareizu rīcību (1., 5., 6. un 10. gājējiem, 3. velosipēdu vadītājiem).

Tikai 59,9% skolēni pamanījuši, ka velosipēdisti gājēju pāreju šķērso pareizi (9. situācija), ja pirms tam braukts ar velosipēdu.

Tāpat tikai 58% skolēnu uzmanīgi analizējuši un pareizi novērtējuši gājēju rīcību regulējamā krustojumā. (4. situācija).

Tikai 34,5 % skolēnu pareizi novērtējuši velosipēdu vadītāju rīcību ceļu satiksmē (2.situācija). Velosipēdisti gan pārvietojas pa ceļu pareizi (pēc iespējas tuvāk brauktuves labajai malai un viens aiz otra), gan viņu ekipējums ir atbilstošs CSN prasībām (galvā aizsprādzētas aizsargķiveres).

40 % skolēnu (7. situācija) izprot CSN 224. punktā teikto – Netraucējot gājējus, atļauts braukt pa nomali, bet velosipēdu vadītājiem – arī pa ietvi.

Pēc sniegtajām atbildēm redzams, ka skolēni nav līdz galam izpratuši CSN 224. punktu – velosipēdu vadītājiem pa ceļu atļauts braukt vienā rindā iespējami tuvāk brauktuves (braukšanas joslas) labajai malai. Tālāk uz brauktuves atļauts izbraukt, tikai tad, kad nepieciešams apbraukt, apsteigt vai apdzīt vai, ja braukšanai attiecīgajā virzienā ir iekārtota atsevišķa braukšanas josla, lai nogriezties pa kreisi vai apgriezties braukšanai pretējā virzienā. Netraucējot gājējus, atļauts braukt pa nomali, bet velosipēdu vadītājiem – arī pa ietvi.

ATTIEKSMJU DAĻAS REZULTĀTU ANALĪZE

1. jautājums.

Sēžot automašīnas aizmugurējā sēdekļī, vienmēr piesprādzējas 74%, gandrīz vienmēr 17%. Tātad 91% skolēnu zina, ka jāpiesprādzējas arī aizmugurējā sēdekļī sēdošajiem. Tādā veidā tiek ievēroti ceļu satiksmes noteikumi un, pats galvenais, pasažieris ir vairāk aizsargāts.

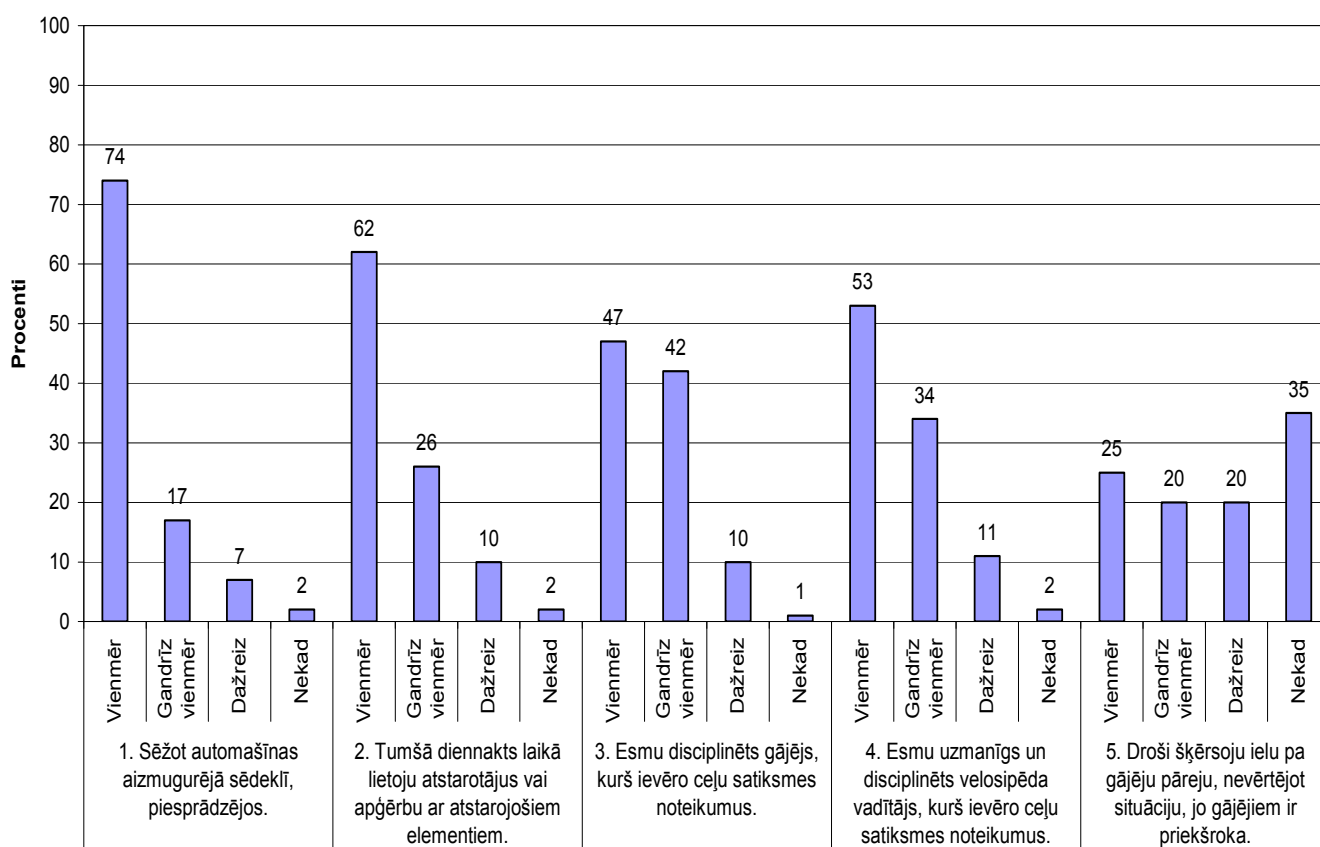
Apmēram 2 % skolēnu nekad aizmugurējā sēdekļī nepiesprādzējas, tāpēc pakļauj sevi riskam tikt ievainotam.

2. jautājums.

Atstarotājus lieto 62 % skolēnu, gandrīz vienmēr lieto 26 % skolēnu, dažreiz – 10 %. Skolēni saprot, ka, izmantojot atstarotājus vai gaismu atstarojošus elementus, kas iestrādāti apģērbā, tumšajā diennakts laikā gājējs kļūst savlaicīgi pamanāms autovadītājam, tādējādi tiek novērsta situācija, kad tumsā nepamanīts gājējs kļūst par negadījuma upuri.

Tumšā diennakts laikā atstarotājus vai apģērbu ar atstarojošiem elementiem nekad nelieto 2% skolēnu, dažreiz lieto 10%. Skolēni ir par atstarotāju nozīmi un lietošanu vislabāk informētā sabiedrības daļa, kuri var pārliecināt arī savus vecākus, vecvecākus u.c. par atstarotāju lielo nozīmi negadījumu profilaksē.

**Diagnosticējošā darba ceļu satiksmes drošības noteikumos 6.klasē
Aptaujas rezultāti 1.-5. jautājums**

3. un 4. jautājums.

Skolēni atzīst, ka ir disciplinēti gājēji (vienmēr 47 % un gandrīz vienmēr 42 %) un ka ir uzmanīgi un disciplinēti velosipēdu vadītāji (vienmēr 53 %, gandrīz vienmēr 34 %). Atbildes liecina, ka šie skolēni zina un ievēro ceļu satiksmes noteikumus.

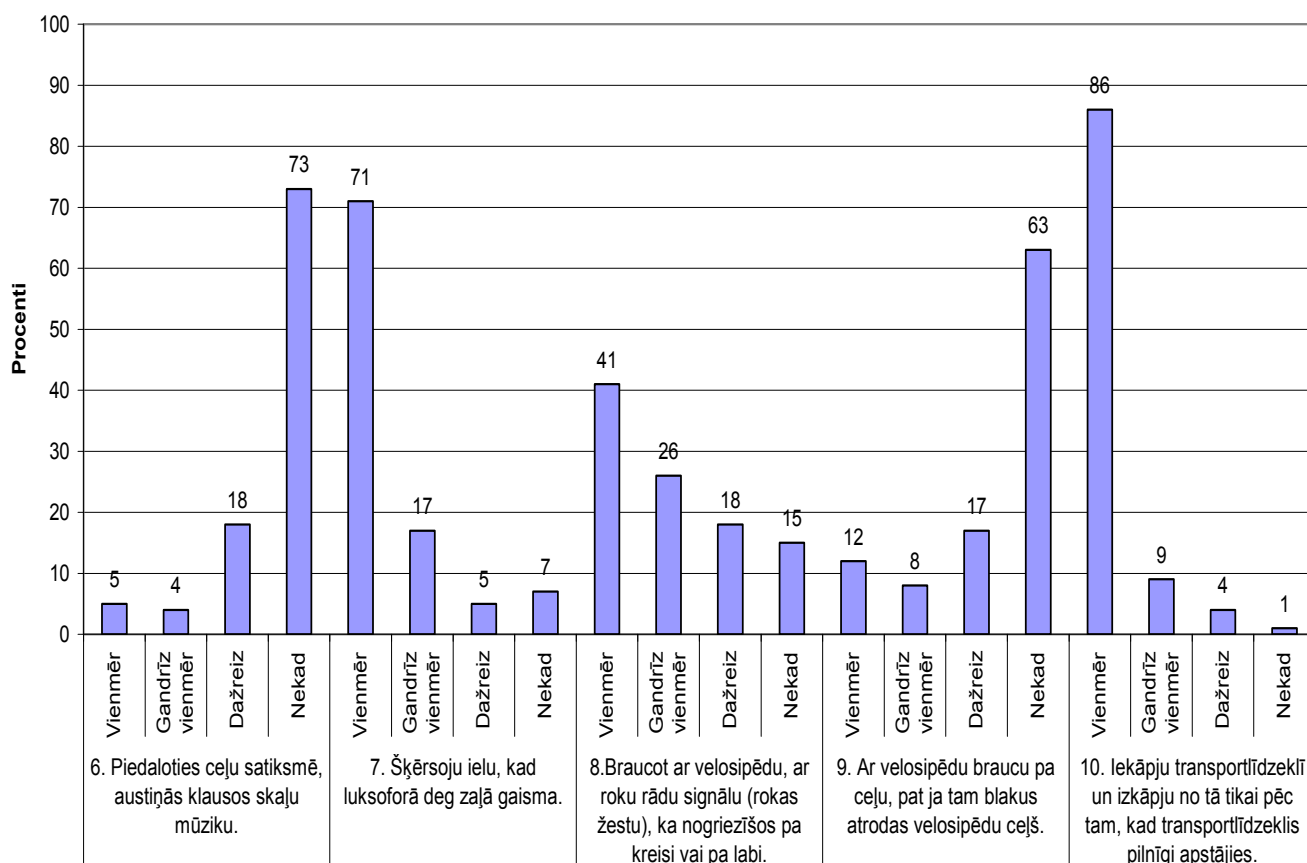
Desmitā daļa skolēnu atzīst, ka tikai dažreiz ir disciplinēti gājēji, uzmanīgi un disciplinēti velosipēdu vadītāji, kuri ievēro ceļu satiksmes noteikumus. Savukārt 1 % skolēnu nekad nav disciplinēti gājēji un 2% nekad nav uzmanīgi un disciplinēti velosipēdu vadītāji. Grūti spriest, vai viņi nezina ceļu satiksmes noteikumus un neievēro tos, vai arī zina ceļu satiksmes noteikumus, bet vienalga neievēro tos. Jebkurā gadījumā šo skolēnu rīcība ir apdraudējums drošai ceļu satiksmei un savai (un ne tikai savai) veselībai un dzīvībai.

5. jautājums.

35 % skolēnu nekad nešķērso ielu, pirms nav pārliecinājušies par satiksmes drošību. Tātad viņi izprot ielas šķērsošanas pamatnosacījumu un pirms došanās pāri ielai (kaut arī pa gājēju pāreju) pārliecinās, vai citi satiksmes dalībnieki ir sapratuši viņu nodomu. Piektā daļa skolēnu tikai dažreiz šķērso ielu, nenovērtējot situāciju.

Apgalvojuma – droši šķērsoju ielu pa gājēju pāreju, nevērtējot situāciju, jo gājējiem ir priekšroka – atbildes rāda to, ka ceturtda daļa skolēnu tieši tā arī dara, gandrīz vienmēr tā dara 1/5 un dažreiz arī 1/5 skolēnu. Vai nu skolēni domā, ka pārējie satiksmes dalībnieki ievēros ceļu satiksmes noteikumus vai arī nesaskata apdraudējumu sev šajā situācijā. Par to nemītīgi ir jārūnā ar bērniem gan skolā, gan mājās, ka uz ielas un ceļa jābūt īpaši uzmanīgiem un vienmēr jāpārlicinās par to, vai citi tevi pamanīja.

Diagnosticējošā darba ceļu satiksmes drošības noteikumos 6.klasē
Aptaujas rezultāti 6.-10. jautājums

6. jautājums.

73 % skolēnu, piedaloties ceļu satiksmē, skaļu mūziku austiņās nekad neklausās. Tas norāda, ka lielākā daļa skolēnu saprot, ka skaļa mūzika samazina uzmanību uz ceļa.

Diezgan liela daļa skolēnu (18 %) dažreiz, piedaloties ceļu satiksmē, klausās skaļu mūziku austiņās. To var darīt tikai pasažieri.

7. jautājums.

71 % skolēnu ielas braucamo daļu šķērso, sagaidot luksofora zaļo signālu, bet 17 % skolēnu to dara gandrīz vienmēr. Tas vieš cerību, ka lielākā daļa skolēnu arī ielas braucamo daļu necenšas šķērsot tam neparedzētā laikā.

8. jautājums.

Tikai 41 % skolēnu, kuri brauc ar velosipēdu, zina un lieto brīdinājuma signālus, kurus būtu nepieciešams lietot ikvienam velosipēdistam. Arī atbildes uz šo jautājumu liecina, ka skolēniem ir nepietiekamas teorētiskās zināšanas un tādēļ viņi nerāda roku signālus pirms manevriem, braucot ar velosipēdu.

9. jautājums.

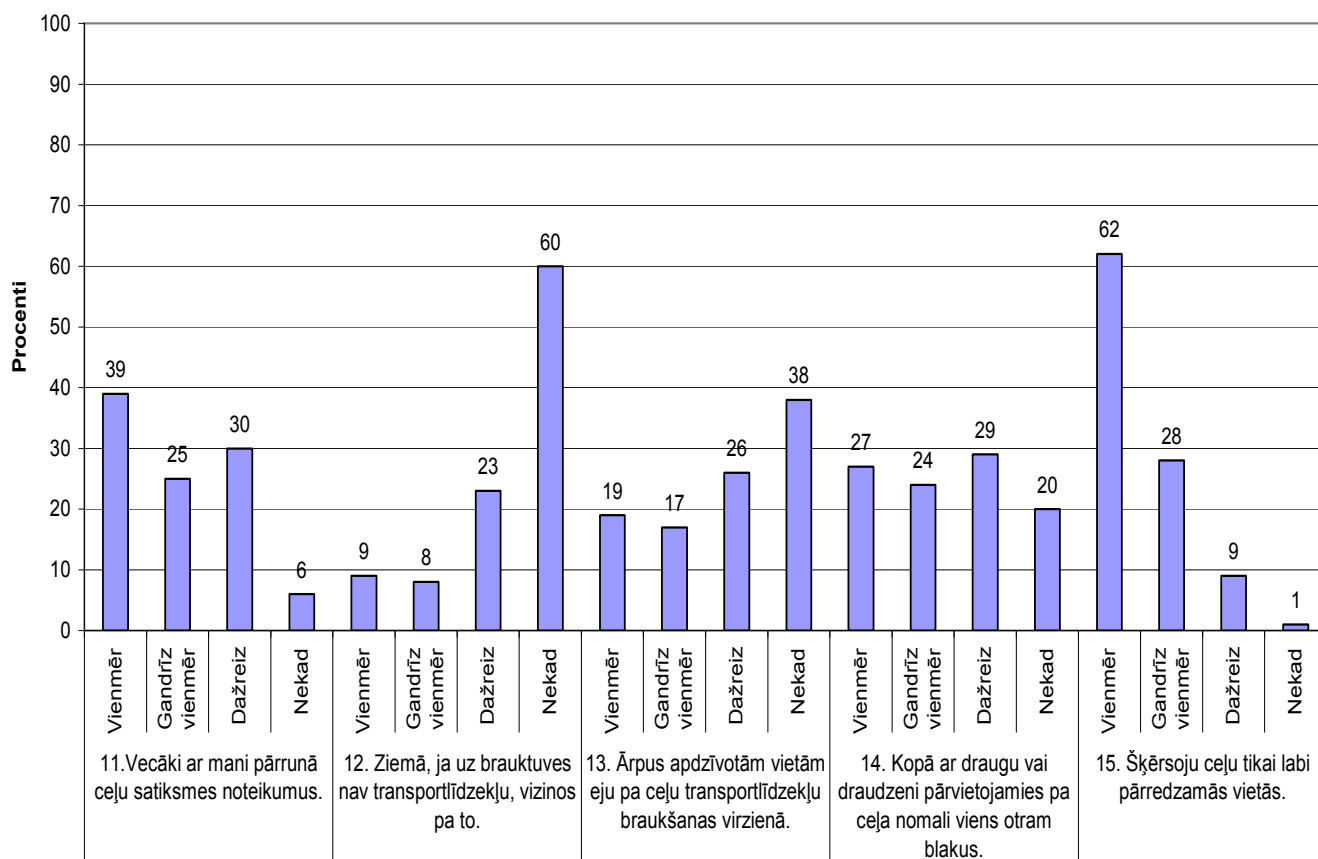
63 % skolēnu, braucot ar velosipēdu, izvēlas drošāko veidu – braukt pa velosipēdu ceļu.

12 % skolēnu ar velosipēdu brauc pa ceļu pat tad, ja tam blakus atrodas velosipēdu ceļš, tas nozīmē, ka viņi neievēro ceļu satiksmes noteikumus nezināšanas vai nevēlēšanās dēļ.

10. jautājums.

80 % skolēnu ievēro transportlīdzekļa iekāpšanas un izkāpšanas noteikumus. Tas norāda, ka 6. klases skolēni pietiekoši labi apzinās briesmas, ko rada mēģinājumi iekāpt vai izkāpt no braucoša transporta līdzekļa.

Diagnosticējošā darba ceļu satiksmes drošības noteikumos 6.klasē
Aptaujas rezultāti 11.-15. jautājums

11. jautājums.

39 % skolēnu vienmēr un 25 % skolēnu gandrīz vienmēr pienācīgi saņem vecāku atbalstu satiksmes drošības iemaņu veidošanās un to izkopšanas laikā. Tieši šajā vecumā bērniem (vecumposma īpatnības, piem., izrādīšanās, rīcības seku neapzināšanās un to nenovērtēšana, pārgalvība uz ielas, ir bīstama, bet vecāku palīdzība satiksmes noteikumu kvalitatīvai un vispusīgai apguvei ļoti nepieciešama, jo no 12 gadu vecuma Latvijā var kļūt par patstāvīgu transportlīdzekļa vadītāju (velosipēdu vadītājs).

12. jautājums.

60 % skolēnu apzinās, ka uz brauktuves vai tās tuvumā nav pieļaujamas spēles un draiskulības (piem., vizināšanās ar slēpēm vai kamanām, slidināšanās), bet dažreiz to ievēro 23 %. Fakts vieš cerību, ka skolēni izprot brauktuves nozīmi – tā ir vieta transportlīdzekļu braukšanai un tādēļ bīstama vieta gājējiem, spēlēm un citām ziemas aktivitātēm jāatrod cita vieta.

13. jautājums.

62 % skolēnu vienmēr un 28 % skolēnu gandrīz vienmēr šķērso ceļu tikai labi pārredzamās vietās. Viņi ievēro gājējiem ļoti būtisku satiksmes drošības noteikumu – pirms doties pāri ielai (brauktuvei), pārlicinās par to, vai citi satiksmes dalībnieki ir informēti par viņa nodomu, ielas (brauktuves) šķērsošana būs droša.

14. jautājums.

27 % vienmēr un 24 % skolēnu gandrīz vienmēr kopā ar draugu vai draudzeni pārvietojas pa ceļa nomali viens otram blakus. Viņi neizprot bīstamību, ka, blakus ejot, aizņem daudz vietas uz ceļa un biežāk novērš skatu no satiksmes plūsmas uz ceļa.

15. jautājums.

Ārpus apdzīvotām vietām, ejot pa ceļu transportlīdzekļu braukšanas virzienā, gājējs rada apdraudējumu sev, jo neredz, var nedzirdēt un nepamanīt tuvojošos transportlīdzekli no aizmugures. 19 % vienmēr un 17 % skolēnu gandrīz vienmēr neizprot šīs situācijas bīstamību (īpaši uz ceļa ziemas apstākļos).

IETEIKUMI

Katra satiksmes dalībnieka rīcība ir nozīmīgs savas un līdzcilvēku drošības garants.

- **Aicināt vecākus** būt atbildīgiem par satiksmes noteikumu zināšanu un lietošanu ikdienas situācijās:
 - būt par pozitīvu paraugu saviem bērniem ceļu satiksmes noteikumu zināšanā un ievērošanā;
 - regulāri pārrunāt ar saviem bērniem ceļu satiksmes noteikumus, kas attiecas uz gājējiem un velosipēdistiem un ievērot tos;

- iegādāties atstarotājus visiem ģimenes locekļiem un vienmēr ņemt tos līdzi, atstarotājus pielikt labi pārredzamā vietā, ja iespējams, iegādāties apģērbus, somas ar atstarojošajiem elementiem.
 - personiskajos transportlīdzekļos vienmēr un visos sēdekļos piesprādzēties pašiem un likt to darīt saviem bērniem un citiem pasažieriem;
 - neļaut bērniem patstāvīgi pārvietoties ar velosipēdu pa brauktuvi vai nomali, ja viņi nav ieguvuši velosipēda vadītāja apliecību;
 - atgādināt, ka katram satiksmes dalībniekam jābūt uzmanīgam un jāpārlicinās par satiksmes drošību jebkurā situācijā;
 - akcentēt gājēju pienākumus ceļu satiksmē un skaidrot gājēju atbildību pret savu un apkārtējo drošību.
- **Klašu audzinātājiem un skolotājiem** turpināt izglītot skolēnus par
 - atstarotāju nozīmi gājēja drošības nodrošināšanai;
 - ceļu satiksmes noteikumiem gājējiem;
 - ceļu satiksmes noteikumiem velosipēdu un mopēdu vadītājiem;
 - ceļu satiksmes noteikumu skaidrojumiem, īpaši pievēršot uzmanību dažādu satiksmes situāciju analīzei un iespējamo sekunāro prognozēšanai;
 - ceļa zīmju grupām un to nozīmi.
 - **Skolēniem**
 - apzināties savu atbildību par savu un apkārtējo drošību;
 - turpināt apgūt velosipēdu vadītāju pienākumus un izprast velosipēdu vadītāju tiesības ceļu satiksmē;
 - apgūt roku signālu nozīmi velosipēdu vadītājiem, kas nepieciešami, lai droši piedalītos ceļu satiksmē;
 - apgūt infrastruktūras izmantošanas iespējas un pareizi tās izmantot.

Vieglprātība, nespēja paredzēt sekas pirms savas rīcības, nekontrolētā brīvība un ceļu satiksmes noteikumu nezināšana ir dažādu nelaimju uz ceļa cēlonis. Parasti pusaudzis, palaists brīvībā no vecākiem, steidz izdarīt to, ko neatļāvās vecāku klātbūtnē.

Arī turpmākajā darbā gan skolotājiem, gan vecākiem vajadzētu ņemt vērā 6. klases skolēnu vecumposma īpatnības, pienākumu un personīgās atbildības līmeņa pieaugumu.

Bērna apziņu par drošu satiksmi jāveido, sākot no pirmajām skolas dienām. Pirms uzsākt patstāvīgas gaitas kā gājējam, jāmaks to izdarīt bez kļūdām un ar izglītota cilvēka skatījumu, vērojot procesus, ceļu satiksmē. Arī patstāvīgi braukt ar velosipēdu drīkst uzsākt tikai tad, kad satiksmes noteikumi un drošības jautājumi

apgūti un eksāmens velosipēda vadītāja kategorijai nokārtots veiksmīgi. Šodienas apstākļi uz ielas vai ceļa ir ļoti sarežģīti, un bērnam pašam grūti atrast kopsakarības, tās jāpalīdz izkopt un veidot vecākiem un pedagogiem

Svarīgi jau no mazotnes iemācīties dzīvot saskaņā ar likumiem, kurus veido tradīcijas, ētiskas normas un, protams, valsts pārvaldes institūcijas. Jāsaprot, ka Ceļu satiksmes noteikumi ir tādēļ, lai ikviena dzīvība un veselība tiktu sargāta. Likumi ir nevis mūsu velmju ierobežotāji, bet mūsu izaugsmes nodrošinātāji, jo tie precīzi definē savstarpējas rīcības sakarības. Lai likumus varētu ievērot, tie ir jāmācās ar izpratni.

Drošas ceļu satiksmes pirmais nosacījums – visu transportlīdzekļu vadītāju un gājēju savstarpēja sapratne un iecietība.